Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 21. november 2026
(OR. en)

15692/26

CO EUR-PREP 33

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa Ülemkogu erakorraline (26. ja 27. november 2026) – Järelduste eelnõu

Delegatsioonidele edastatakse järelduste eelnõu, mille koostas Euroopa Ülemkogu eesistuja tihedas koostöös komisjoni presidendiga.

I. HORISONTAALSED KÜSIMUSED

1. Järgmine mitmeaastane finantsraamistik hõlmab seitsmeaastast ajavahemikku 2028–2034. Eelarve võimaldab Euroopa Liidul reageerida praegustele ja tulevastele probleemidele ning viia ellu oma poliitilisi prioriteete. See hõlmab uusi ja väljakujunenud poliitikavaldkondi, et tagada ELi julgeolek ja heaolu pikas plaanis. Euroopal on palju vajadusi: peame võtma vastutuse oma julgeoleku eest, sealhulgas tugevama kaitsevõime, piiride ja väärtuste kaitse ning rände haldamise kaudu. Samuti peame suurendama oma konkurentsivõimet ja jõupingutusi puhtale majandusele üleminekuks. Samal ajal on aluslepingutest tulenevatele kohustustele vastav väljakujunenud poliitika, sealhulgas majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse poliitika ning ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP), endiselt väga oluline meie kogukondade ja kodanike jaoks. Meie üldistes eesmärkides on kesksel kohal meie pühendumus Ukrainale, nagu ka meie jätkuv juhtroll humanitaar- ja arenguabi valdkonnas.

2. Mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 struktuur on järgmine.

   i) Rubriik 1. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, põllumajandus, maaelu ja merendus, heaolu ja julgeolek

   ii) Rubriik 2. Konkurentsivõime, heaolu ja julgeolek

   iii) Rubriik 3. Globaalne Euroopa

   iv) Rubriik 4. Haldus

Geopoliitiliselt ja majanduslikult ebakindlal ajal tõhusaks ja tulemuslikuks reageerimiseks on vaja lihtsamat ja tõhusamat eelarvestruktuuri. Kulud on rühmitatud nelja rubriiki, et kajastada Euroopa Liidu poliitilisi prioriteete ja tagada eraldatud vahendite vahel vajalik paindlikkus. Lisaks soovitakse programmide arvu vähendamisega tagada sidusus ja parandada koostoimet. Üldises raamistikus kajastub Euroopa Liidu laiem lihtsustamispüüdlus ning see peaks vähendama toetusesaajate, korraldusasutuste ja auditeerimisasutuste halduskoormust.

3. Investeeringute edendamiseks ja Euroopa majanduse edukaks ümberkujundamiseks on väga oluline ühtlustada ja kiirendada planeerimis- ja loamenetlusi. Sellega seoses kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni üles esitama 2027. aasta esimeses pooles väljakuulutatud seadusandliku ettepaneku, et seada prioriteediks ja muuta kiiremaks loamenetlused süsinikuheite vähendamise, energeetika, digitaliseerimise, tehisintellekti, kaitse ja elamumajanduse valdkonna investeeringute jaoks, sealhulgas nende jaoks, mida rahastatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondist ning riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade alusel.

4. Mitmeaastane finantsraamistik pakub võimalusi toetada kõiki Euroopa Liidu välispiirialasid, sealhulgas Venemaa, Valgevene või Ukrainaga piirnevaid või Musta mere ääres asuvaid piirkondi, et suurendada Euroopa arenevat kaitsevalmidust ja kriitilise tähtsusega võimeid, valmisolekut, kerksust ja julgeolekut ning tegeleda nende majanduse, sotsiaalse ja territoriaalse arengu ja ühendatuse probleemidega.

5. Euroopa Liidu kulutuste maksimaalne kogusumma ajavahemikuks 2028–2034 on 1 582 516 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena ja 1 553 665 miljonit eurot maksete assigneeringutena. Allpool on esitatud kulukohustuste assigneeringute iga-aastaste ülemmäärade jaotus rubriigi kaupa. Samad arvandmed on esitatud ka dokumendis ST 16196/26 toodud tabelis, milles on samuti esitatud maksete assigneeringute iga-aastased ülemmäärad. Kõik arvud on esitatud 2025. aasta püsivhindades, kui ei ole märgitud teisiti.

6. Inflatsiooni arvessevõtmiseks toimub igal aastal automaatselt tehniline kohandamine, kasutades 2% deflaatorit. Kui aastaid n–1, n ja n+1 hõlmava kolmeaastase perioodi keskmine aastane inflatsioonimäär on alla 1% või üle 3%, muudetakse aasta n+1 kohandust 50% võrra selle kolmeaastase keskmise inflatsioonimäära ja 2% võrdlusmäära vahest.

7. Aluslepingute läbivaatamise, Küprose taasühendamise või uute liikmesriikide Euroopa Liiduga ühinemise korral vaadatakse mitmeaastane finantsraamistik läbi.

8. Komisjon esitab ettepaneku 2034. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohta enne 1. juulit 2032.

9. Käesolevad järeldused ei mõjuta teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära ning võtavad arvesse kõigi liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve kooskõlas aluslepingutega.

Lihtsustamine

10. Mitmeaastane finantsraamistik põhineb lihtsustatud ja ühtlustatud struktuuril, et vähendada jäikust ning ametiasutuste ja toetusesaajate halduskoormust. Ühtlasi peaks see uus struktuur vähendama programmide eesmärkide kattumist ning tagama taotlejatele ja toetusesaajatele lihtsustatud juurdepääsu rahastamisvõimalustele ja eelarveteabele, tagades samal ajal programmidevahelise sidususe ja edendades nende koostoimet.

11. Täitmata kulukohustused (*reste à liquider*) on mitmeaastase programmitöö ja liigendatud assigneeringute vältimatu kõrvalsaadus. Siiski moodustavad mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 lõpuks täitmata kulukohustused eelduste kohaselt 317 000 miljonit eurot (jooksevhindades), mis tähendab seda, et maksed praegusest mitmeaastasest finantsraamistikust moodustavad järgmise mitmeaastase finantsraamistiku esimestel aastatel kogumaksetest märkimisväärse summa. Maksete prognoositava taseme ja profiili ning korrapärase edenemise tagamiseks ja ELi eelarve reageerimisvõime suurendamiseks võetakse mitu meedet, nagu näiteks rakendamise lihtsustamine, asjakohaste eelmaksemäärade ning maksmise ja kulukohustustest vabastamise normide kehtestamine ning mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 valdkondlike õigusaktide õigeaegne vastuvõtmine.

12. Kui eelarve jagatud täitmise normid või kavad võetakse vastu pärast 30. novembrit 2028, paigutatakse 2028. aastal kasutamata jäänud eraldistele vastavad summad, v.a eelmaksete kulukohustused, ümber, jaotades need võrdselt aastate 2029–2032 vahel ja kohandades vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid.

13. Järgides eelarve ühtsuse põhimõtet, lisatakse mitmeaastasesse finantsraamistikku reeglina kõik ELi kuludega seotud eelarvepunktid. Siiski seatakse teatavad rahastamisvahendid nende eripära tõttu väljapoole mitmeaastase finantsraamistiku kulukohustuste ja maksete assigneeringute ülemmäärasid või esitatakse eelarveväliste punktidena.

Paindlikkus

14. Euroopa Liit peab suutma reageerida nii sisemistele kui ka välistele erandlikele asjaoludele ja muutuvatele prioriteetidele. Samas tuleb vajadust paindlikkuse järele kaaluda võrreldes vajadusega pikaajaliste investeeringute prognoositavuse järele ning eelarvedistsipliini ja ELi kulutuste läbipaistvuse põhimõtetega, pidades seejuures ka silmas, et mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärad on siduvad.

15. Kooskõlas suutlikkusega reageerida muutuvatele vajadustele ja vahendite prioriteetide muutumisele peaks mitmeaastane finantsraamistik hõlbustama võimalikku ümberpaigutamist ja ümberplaneerimist programmide sees ja vahel. Mis tahes võimalik kõrvalekaldumine mitmeaastaste programmide esialgsest rahastamispaketist ei tohi ületada 20% kogu programmi kestuse jaoks ette nähtud summast. See ei kehti liikmesriikidele eelnevalt eraldatud assigneeringute kohta.

16. Iga rubriigi raames kehtestatakse asjakohased varud. Teatavate programmide raames määratakse kindlaks eraldamata summad ja reservid. Pidevalt muutuvas keskkonnas peaks teatavate programmide sisemine paindlikkus hõlmama ka kriisidele, näiteks loodusõnnetustele reageerimise vahendeid, ilma et see kahjustaks nende põhieesmärke.

17. Ühtne varuinstrument hõlmab järgmist.

v) Alates 2029. aastast tehakse mitmeaastase finantsraamistiku aasta n–1 kulukohustuste assigneeringute ülemmäärade raames allesjäänud varud kättesaadavaks lisaks eelarvemenetluse raames kindlaks määratud finantsraamistiku kulukohustuste assigneeringute ülemmääradele (edaspidi „kulukohustuste koguvaru“).

vi) Alates 2029. aastast võib komisjon tehnilise kohandamise raames korrigeerida aastate 2029–2034 maksete ülemmäära ülespoole summa võrra, mis võrdub sooritatud maksete ja mitmeaastase finantsraamistiku aasta n–1 maksete ülemmäära vahega (edaspidi „maksete koguvaru“). Iga ülespoole korrigeerimine kompenseeritakse täielikult aasta n–1 maksete ülemmäära vastava vähendamisega. Kogu kohandamine aastatel 2032–2034 ei ole suurem kui 100 000 miljonit eurot võrreldes algse maksete ülemmääraga.

vii) Ettenägematutele asjaoludele reageerimiseks võib viimase abinõuna teha kättesaadavaks summad lisaks mitmeaastase finantsraamistiku kulukohustuste või maksete assigneeringute ülemmääradele, tingimusel et need tasaarvestatakse täielikult mitmeaastase finantsraamistiku jooksva eelarveaasta või tulevaste eelarveaastate ühe või mitme rubriigi varuga või maksete ülemmäära kohase varuga (edaspidi „ettenägematute kulude varu“). Selliselt tasaarvestatud summasid finantsraamistiku kontekstis enam kasutusele ei võeta.

Kulukohustuste koguvaru ja ettenägematute kulude varu raames kasutusele võetav kogusumma ei ületa mis tahes aastal 0,04% ELi kogurahvatulust kulukohustuste puhul ja 0,03% ELi kogurahvatulust maksete puhul ning on kooskõlas omavahendite ülemmääraga.

18. Paindlikkusinstrumendist rahastatakse konkreetseid ettenägematuid kulusid, mida ei saa rahastada ühe või mitme rubriigi ülemmäärade piires. Assigneeringud eraldatakse lisaks mitmeaastase finantsraamistiku kulukohustuste ja maksete assigneeringute ülemmääradele. Paindlikkusinstrumendi jaoks kindlaks määratud iga-aastane summa on 2 000 miljonit eurot. Alates 2029. aastast suurendatakse paindlikkusinstrumendi jaoks kättesaadavat iga-aastast kindlaksmääratud summat igal aastal summa võrra, mis võrdub aastal n–2 vabastatud assigneeringutega. Paindlikkusinstrumendi kasutuselevõtmise otsustavad Euroopa Parlament ja nõukogu iga-aastase eelarvemenetluse raames.

    Paindlikkusinstrumendi iga-aastase summa ärakasutamata osa võib kasutada kuni aastani n+2. See osa iga-aastasest summast, mida ei kasutata ära aastaks n+2, aegub.

Juhtimine

19. Vajalikku üldise paindlikkuse määra peaks toetama kindel juhtimine ning liikmesriikide ja asjaomaste institutsioonide, eelkõige nõukogu asjakohane kaasamine tegevuste ja prioriteetide kavandamisse ja kohandamisse ning eelarve täitmisse. Sellega tagatakse, et ELi eelarve kõik rahastamisprogrammid on tihedas kooskõlas Euroopa Liidu prioriteetidega.

20. Liikmesriigid kaasatakse tihedalt ja õigeaegselt rahastamisprogrammide prioriteetide seadmisse ja tööprogrammide üle otsustamisse asjakohastel foorumitel, sealhulgas vajaduse korral asjakohaste komiteemenetluste kaudu ja eelkõige nende kontrollimenetluses osalemise kaudu, vältides seejuures tarbetut halduskoormust. Nõukogu kaasatakse asjakohasel juhul strateegiliste arutelude kaudu. Iga institutsioon tegutseb talle aluslepingutega antud volituste piires. Delegeeritud õigusaktides piirdutakse vastavate õigusaktide mitteolemuslike osadega.

21. Mitmeaastase finantsraamistiku valdkondlike programmide kestus tuleks reeglina viia vastavusse mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 ajakavaga.

Mõju ja tulemuslikkus

22. ELi eelarve rolli ELi-üleste poliitikaeesmärkide tõhusal elluviimisel tuleks veelgi suurendada. ELi eelarve jaoks luuakse horisontaalne eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik, et kajastada ELi rahaliste vahenditega saavutatud tulemusi ja reformide edenemist ning mõõta ELi eelarve mõju, et toetada tulevaste poliitiliste otsuste tegemist. Horisontaalne tulemusraamistik peaks aitama vähendada ka ametiasutuste ja toetusesaajate halduskoormust seoses ELi eelarve täitmisega.

23. Eelarve peaks pakkuma märkimisväärset võimendust ELi rahaliste vahendite mõju suurendamiseks. See hõlmab programmidevahelise kaasrahastamise piisavat taset. Lisaks tuleks kooskõlas üldiste konsolideerimispüüdlustega veelgi ühtlustada rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi, eelkõige Euroopa Konkurentsivõime Fondi ja instrumendi „Globaalne Euroopa“ rahastamisvahendite kaudu, kasutades eelarvet erainvesteeringute kaasamiseks. Tunnistades sellise rahastamise pakutavaid võimalusi, tuleb rahastamisvahenditest, eelarvelistest tagatistest ja finantsabist tulenevaid finantskohustusi siiski tähelepanelikult jälgida.

24. ELi programmid ja vahendid peaksid aitama õiglasel, sotsiaalselt tasakaalustatud, ausal ja kulutõhusal viisil kaasa Pariisi kokkuleppega võetud pikaajaliste kohustuste täitmisele ning edendama keskkonna ja elurikkuse kaitset. Osana nende prioriteetide saavutamiseks tehtavatest jõupingutustest peaks vähemalt 35% ELi eelarvekuludest, välja arvatud kaitse ja julgeolekuga seotud kulud, toetama kliima- ja keskkonnaeesmärke. Seda peaks toetama tõhus, proportsionaalne ja läbipaistev metoodika. Peale selle peaks eelarve tagama, et ELi kulud on kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega, olulise kahju ärahoidmise põhimõttega, Euroopa Liidu kliimaeesmärgiga vähendada 2030. aastaks heitkoguseid vähemalt 55% ja eesmärgiga saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus, piirates samal ajal ametiasutuste ja toetusesaajate halduskoormust.

25. Olulise kahju ärahoidmise põhimõtet kohaldatakse läbipaistvalt ja proportsionaalselt, kui see on teostatav ja asjakohane, täielikus kooskõlas tulemusraamistiku määrusega. Pärast tihedat konsulteerimist liikmesriikidega tuleks kontrollimenetluse korras vastu võetava rakendusaktiga võtta vastu suunised selle põhimõtte ühtse kohaldamise kohta. Suunistes tuleks kindlaks määrata poliitikavaldkonnad või sekkumisvaldkonnad, mida peetakse nõuetele vastavaks ilma täiendava hindamiseta. Nende suuniste puhul tuleks arvesse võtta, et toetus, mille suhtes kohaldatakse põllumajandusettevõtte vastutustundliku majandamise tingimusi, on kooskõlas olulise kahju ärahoidmise põhimõttega. Lisaks määratakse suunistes kindlaks juhtumid, kus olulise kahju ärahoidmise põhimõtte kohaldamine ei pruugi olla teostatav või asjakohane, näiteks kriisiolukorra tõttu, tungiva geostrateegilise vajaduse korral või muul ülekaaluka avaliku huviga seotud põhjusel. Sellega seoses ei ole võimalik ega asjakohane kohaldada seda põhimõtet rände ja piirihalduse ning kaitse ja julgeoleku, sealhulgas sõjalise liikuvuse puhul.

26. Selleks et kaitsta ELi eelarve usaldusväärset täitmist ja liidu finantshuve, sisaldab mitmeaastane finantsraamistik tugevaid kaitsemeetmeid, et tagada õigusriigi põhimõtte austamine ja põhiõiguste harta tulemuslik kohaldamine, austades täielikult objektiivsuse, mittediskrimineerimise ja liikmesriikide võrdse kohtlemise põhimõtteid, ning neid kaitsemeetmeid kohaldatakse õiglaselt, erapooletult ja faktipõhiselt, tagades nõuetekohase menetluse.

27. Kindel ja tõhus auditi- ja kontrollisüsteem tagab maksete seaduslikkuse ja usaldusväärsuse, vältides kohustuste dubleerimist, ja võtab arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

II. RUBRIIK 1 – MAJANDUSLIK, SOTSIAALNE JA TERRITORIAALNE ÜHTEKUULUVUS, PÕLLUMAJANDUS, MAAELU JA MERENDUS, HEAOLU JA JULGEOLEK

28. Käesoleva rubriigi eesmärk on anda ELi lisaväärtust, edendades ühtekuuluvust, ülespoole suunatud lähenemist, majanduskasvu, konkurentsivõimet, kvaliteetseid töökohti, vastupanuvõimet ja julgeolekut, toetades investeeringuid ja reforme kaasava, kestliku, jõuka, autonoomse ja turvalise Euroopa saavutamiseks. Selle rubriigi kulutuste eesmärk on vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi, suurendada maapiirkondade atraktiivsust ja arengut, toetada vastupanuvõimelist, konkurentsivõimelist ja kestlikku ELi põllumajandus- ja kalandussektorit, hoogustada sinimajandust, investeerida inimestesse, tugevdada Euroopa Liidu kaitsevõimet, tugevdada julgeoleku- ja rändehaldust ning kaitsta liidu välispiire, tagades samal ajal ühtse turu hea toimimise kogu Euroopa Liidus. Sellest rubriigist kaetakse ka taasterahastu „NextGenerationEU“ (NGEU) tagasimaksed.

29. Põllumajandus ja kalandus on Euroopa Liidu jaoks strateegilised sektorid, mis tagavad Euroopa Liidule ohutu ja kvaliteetse toidu ning millel on oluline roll ülemaailmses toiduga kindlustatuses. ELi eelarvest rahastatava ühise põllumajanduspoliitika põhiprioriteedid on jätkuvalt põllumajandustootjate sissetulekute stabiliseerimine, põllumajandustootjate järgmise põlvkonna ligimeelitamine, toiduga kindlustatuse tagamine Euroopa Liidus ning võrdsete võimalustega majanduslikult, keskkonnaalaselt ja sotsiaalselt kestlikule, vastupanuvõimelisele ja turule orienteeritud põllumajandussektorile ülemineku toetamine. Samamoodi jätkatakse ELi eelarvest vastupanuvõimelise ühise kalanduspoliitika (ÜKP) rahastamist.

30. Ühtekuuluvuspoliitika nurgakiviks jääb Euroopa Liidu igakülgse harmoonilise arengu edendamine ja erinevuste vähendamine, toetades selle majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamist. ELi eelarvest jätkatakse investeeringute ja struktuuriliste kohanduste rahastamist kõigis piirkonnakategooriates vastavalt nende konkreetsetele probleemidele, pöörates erilist tähelepanu vähem arenenud piirkondadele. Venemaa või Valgevenega piirnevad piirkonnad, mida mõjutavad püsivad julgeolekuohud, on silmitsi konkreetsete väljakutsetega.

31. Koordineeritud tegevus ELi tasandil tõhusa välispiirikontrolli valdkonnas on väga oluline, et tagada Euroopa Liidus tõhusam rändehaldus ja kõrgel tasemel sisejulgeolek, kaitstes samal ajal isikute ja kaupade vaba liikumist Euroopa Liidus. ELi eelarvest toetatakse jätkuvalt sisejulgeoleku tugevdamist, muu hulgas arenevatest geopoliitilistest väljakutsetest tulenevate julgeolekukriiside ja hübriidohtude suhtes, ning ühise rände- ja varjupaigapoliitika ning Euroopa integreeritud piirihalduse ja Euroopa viisapoliitika rakendamist, tugevdamist ja arendamist. Rände välismõõtme käsitlemiseks tagatakse koostoime välispoliitikaga.

32. Selle rubriigi kulukohustuste tase ei ületa 898 288 miljonit eurot.

RUBRIIK 1 – MAJANDUSLIK, SOTSIAALNE JA TERRITORIAALNE ÜHTEKUULUVUS, PÕLLUMAJANDUS, MAAELU JA MERENDUS, HEAOLU JA JULGEOLEK (miljonites eurodes 2025. aasta hindades)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fond

33. Luuakse Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fond, et aidata kaasa järgmiste poliitikaeesmärkide saavutamisele:

    – toetada ühtekuuluvuspoliitika rakendamist, vähendades Euroopa Liidus piirkondlikku tasakaalustamatust ja kõige ebasoodsamate piirkondade mahajäämust, ning edendades Euroopa territoriaalset koostööd, sealhulgas toetades keskkonnaprojekte ja üleeuroopaliste võrkude projekte;

    – toetada ühtekuuluvuspoliitika rakendamist, edendades kvaliteetseid töökohti, koolitust, haridust ja oskusi ja sotsiaalset kaasamist ning soodustades sotsiaalselt õiglast üleminekut kliimaneutraalsusele;

    – toetada Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamist;

    – toetada Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika rakendamist;

    – kaitsta ja tugevdada põhiõigusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet ning kaitsta liidu väärtusi;

    – toetada varjupaiga-, rände- ja integratsiooni- ning piirihaldus- ja viisapoliitikaga ning sisejulgeolekuga seotud poliitikameetmete rakendamist.

34. Fondi vahendid eraldatakse peamiselt liikmesriikidele eelnevalt eraldatud rahastamispakettide kaudu ja neid rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames.

35. Majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fondi rahastamispakett on kokku 740 612 miljonit eurot ja see jaotatakse järgmiselt:

viii) 697 544 miljonit eurot riikliku ja piirkondliku partnerluse kavadele, millest:

a) vähemalt 195 024 miljonit eurot vähem arenenud piirkondadele;

b) vähemalt 261 012 miljonit eurot ühise põllumajanduspoliitika sissetulekutoetuseks („ÜPP sissetulekutoetusega seotud sekkumiste miinimumsumma“);

c) vähemalt 3 550 miljonit eurot ühise kalanduspoliitika sekkumisteks („ÜKP sekkumiste miinimumsumma“);

d) vähemalt 30 608 miljonit eurot rände-, piiri- ja viisahalduse ning sisejulgeolekumeetmete jaoks;

ix) 7 970 miljonit eurot Interregi kavale;

x) 35 098 miljonit eurot ELi rahastule.

Kuni 0,5% kogusummast eraldatakse komisjoni algatusel antavaks tehniliseks abiks.

36. Euroopa Liidu sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks eraldatakse vähemalt 14% fondi kogusummast, hõlmates riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad, arvestamata ÜPP sissetulekutoetusega seotud sekkumiste ja ÜKP sekkumiste miinimumsummasid ning rahastamist kliimameetmete sotsiaalfondist.

37. ÜPP sekkumisteks eraldatakse vähemalt 10% riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade kogusummast, arvestamata ühise põllumajanduspoliitika ja ühise kalanduspoliitika sekkumiste miinimumsummasid ning rahastamist kliimameetmete sotsiaalfondist.

38. Lisaks peaksid riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad panustama Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisse 43% kogusummast, arvestamata kaitse- ja julgeolekukulusid ning samuti rände-, piiri- ja viisahalduse ning sisejulgeoleku kulusid.

Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad

39. Liikmesriigid koostavad riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad, et toetada üldeesmärke ning aidata asjaomase liikmesriigi ja selle piirkondade konkreetseid probleeme ja vajadusi arvesse võttes kaasa fondi kuue erieesmärgi ja iga alateema asjakohaste erieesmärkide saavutamisele. Kavades sätestatakse reformid, investeeringud ning muud sekkumised, millega antakse panus, et käsitleda kõiki või suurt osa Euroopa poolaasta raames esitatud asjakohastest fondi erieesmärkidega kooskõlas olevatest riigipõhistest soovitustest, õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes esitatud soovitustest, ÜPP soovitustest riigile, Euroopa digikümnendi soovitustest, riiklikes energia- ja kliimakavades esitatud soovitustest ning siseasjade valdkonna asjakohastes dokumentides ja strateegiates esitatud soovitustest. Kavade hindamisel võetakse arvesse ka asjaomase liikmesriigi eraldatud rahalisi vahendeid, riigipõhiste probleemide ulatust ja mastaapi, proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid ning seda, kas asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi on käsitletud muudes ELi tasandil vastu võetud riiklikes kavades või dokumentides.

40. Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad koostatakse ja neid rakendatakse kooskõlas partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtetega, sealhulgas koostöös riigi ametiasutuste, piirkondlike ja kohalike omavalitsustega, ning kooskõlas liikmesriikide institutsioonilise, õigus- ja finantsraamistikuga. Selleks peab kavade ülesehitus kajastama koostööd piirkondlike ja muude avaliku sektori asutustega ning kaitsma piirkondade rolli.

41. Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad jagatakse peatükkideks. Liikmesriigid võivad kavadesse lisada riiklikke, valdkondlikke ning piirkondlikke ja territoriaalseid või nende kombinatsiooni käsitlevaid peatükke, tagades mitme sidusrühma kaasamise. Liikmesriik võib lisada mitu piirkondlikku ja territoriaalset peatükki. Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad võivad sisaldada peatükke ÜPP kohta, et võtta arvesse ÜPP eripära.

42. Liikmesriigid tagavad oma programmitöös asjakohase investeerimise ühtekuuluvuspoliitika meetmetesse kõigis piirkonnakategooriates, võttes arvesse investeeringute praegust taset. Kui üleminekupiirkondadele ja enam arenenud piirkondadele eraldatav summa on väiksem kui 75% investeeringute praegusest tasemest, esitavad liikmesriigid objektiivsetel kriteeriumidel põhineva põhjenduse.

43. Komisjon hindab kavasid nelja kuu jooksul alates nende esitamisest ja seejärel kiidab nõukogu need heaks. Komisjon hindab kavade muudatusi, välja arvatud väiksemaid muudatusi või parandusi, kahe kuu jooksul alates muudetud kava esitamisest ja seejärel kiidab nõukogu need heaks.

44. Liikmesriigid võivad kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga luua piirkondlikul tasandil korraldusasutusi, tagades piirkondlike omavalitsuste otsese kaasamise kavade haldamisse ja rakendamisse. Piirkondlikud korraldusasutused võivad pidada läbirääkimisi ja suhelda otse komisjoniga. Kui liikmesriik nimetab rohkem kui ühe korraldusasutuse, määrab ta koordineeriva asutuse või mitu asutust, et tagada kava ühtne rakendamine. Koordineerimisülesanded võib usaldada ühele või mitmele asutusele, tagades samal ajal, et iga ülesanne usaldatakse ainult ühele asutusele. Järjepidevuse ja kulutõhususe tagamiseks peaksid liikmesriigid võimalikult suures ulatuses tuginema olemasolevatele juhtimisstruktuuridele ja institutsioonidele.

45. Väljamaksete tegemine põhineb asjakohaste vahe-eesmärkide ja sihtide täitmisel või asjakohaste väljundite saavutamisel. Auditeerimisel kohaldatakse ühekordse audiitorkontrolli põhimõtet.

46. Paindlikkussumma, mis vastab 25%-le riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade alusel liikmesriikidele eraldatud summast, tehakse programmitööks kättesaadavaks järgmiselt:

xi) 5% kiireloomuliste ja konkreetsete vajaduste rahuldamiseks kriisiolukorrale reageerimisel enne vahehindamist. Ülejäänud summa kavandatakse vahehindamise käigus vastavalt muutuvatele vajadustele;

xii) 15% pärast vahehindamist, et võtta arvesse muutuvaid vajadusi;

xiii) 5% kiireloomuliste ja konkreetsete vajaduste rahuldamiseks kriisiolukorrale reageerimisel pärast vahehindamist alates 2031. aastast. Ülejäänud summa on kava raames programmitööks kättesaadav pärast 2033. aasta juunit.

Paindlikkussumma puhul ei võeta arvesse Interregi kava jaoks ette nähtud rahalist toetust ja ÜPP sissetulekutoetustega seotud sekkumiste miinimumsummat.

47. Liikmesriigid võivad alates 1. jaanuarist 2028 kasutada kuni 2/3 vahehindamiseks kättesaadavast summast ÜPP sekkumiste või maapiirkondadele suunatud meetmete rahastamiseks.

48. Kriisi korral võivad liikmesriigid taotleda oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade muutmist, et kriisile reageerida. Oma muutmistaotluses peaksid liikmesriigid tegema võimaluse korral kindlaks oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade kohased ümberplaneerimise vajadused, et tegeleda kriisi mõjuga olemasolevatele meetmetele.

Loodusõnnetuste ja tervisekriiside puhul, mis ületavad ELi solidaarsusmeetmete künniseid, võivad liikmesriigid taotleda toetust ka ELi solidaarsusmeetmetest ELi rahastu raames, sõltuvalt rahaliste vahendite kättesaadavusest. Kõiki ELi rahastust saadud summasid tuleks täiendada vähemalt samaväärse summaga kavas kriisi jaoks ette nähtud paindlikkussummast, sõltuvalt rahaliste vahendite kättesaadavusest.

Loodusõnnetuste ja tervisekriiside jaoks, mis jäävad allapoole ELi solidaarsusmeetmete künniseid, ning kõigi muude kriiside jaoks, sealhulgas kriisitoetused põllumajandustootjatele ja kriisid siseasjade valdkonnas, võivad liikmesriigid kavandada oma paindlikkussumma kriisi mõjuga tegelemiseks. Põllumajandusturgude stabiliseerimiseks antakse rahalist toetust ELi rahastu ühtse turvavõrgu meetmest. Siseasjade valdkonna kriiside korral võivad liikmesriigid saada rahalist toetust ka ELi rahastu siseasjade meetmest.

Liikmesriigid esitavad kava muutmiseks ainult ühe taotluse, milles võetakse kokku rahastamisvajadused kõigist allikatest, ning komisjon võtab selle muutmistaotlusega seoses vastu ühe rahastamisotsuse.

49. Kui fond ja seotud raamistik võetakse vastu hilinemisega, tuleks võtta asjakohaseid meetmeid, et tagada põllumajandustootjatele sissetulekutoetus alates aastast 2028 (k.a).

Sotsiaaleluruumid ja taskukohased eluasemed

50. Liikmesriigid pööravad oma jõupingutustes eriti tähelepanu sotsiaaleluruume ja taskukohaseid eluasemeid edendavatele meetmetele, et ennetada ja vähendada eluasemega seotud tõrjutust, eelkõige eluasemenappuse käes kannatavates piirkondades, muu hulgas panustades Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumenti või riiklikesse tugipankadesse ja finantseerimisasutustesse, et suurendada riiklikke investeeringuid. Eluasemega seotud tõrjutuse tulemuslikuks ennetamiseks ja vähendamiseks, eelkõige kõnealustes eluasemenappuse käes kannatavates piirkondades, kasutatakse osa ELi rahastu liidu meetmete vahenditest selleks, et anda uue Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi raames tagatis investeeringuteks sotsiaaleluruumidesse ja taskukohastesse eluasemetesse, täiendades riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade kohaseid sekkumisi.

Kliimameetmete sotsiaalfond

51. Kliimameetmete sotsiaalfondi raames koostatavad kliimameetmete sotsiaalkavad võidakse integreerida alates 2028. aastast riikliku ja piirkondliku partnerluse kavadesse eraldi peatükkidena. Liikmesriigid võivad paigutada oma 2026. ja 2027. aasta kliimameetmete sotsiaalfondi eraldistest summasid ümber oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavasse.

„Euroopa katalüsaator“

52. Liikmesriikidele tehakse kättesaadavaks 134 000 miljonit eurot laenutoetust, mida rakendatakse osana nende riikliku ja piirkondliku partnerluse kavadest. Laenutoetuse taotlus seotakse täiendavate reformide, investeeringute ja muude sekkumistega. Liikmesriigid teatavad oma esialgsest kavatsusest taotleda laenutoetust 31. jaanuariks 2028.

53. Laenutoetust jagatakse võrdse kohtlemise, solidaarsuse, proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtete alusel. Kolmele suurimale toetusesaajale antava laenutoetuse osakaal ei ole suurem kui 60% toetuse jaoks kättesaadavast kogusummast.

ELi rahastu

54. Luuakse ELi rahastu, et suurendada paindlikkust ja võimaldada ELi eelarvel tõhusamalt reageerida ettenägematutele kriisidele ning rahastada sekkumisi, mis täiendavad ja tugevdavad riikliku ja piirkondliku partnerluse kavasid. ELi rahastu, mida rakendatakse eelarve jagatud, otsese või kaudse täitmise raames, koosneb järgmisest:

    xiv) 32 438 miljonit eurot liidu meetmetele, sealhulgas ühtse turvavõrgu jaoks, et reageerida turuhäiretele, stabiliseerida põllumajandusturge ja leevendada loodusõnnetuste mõju põllumajandustootjatele ja kaluritele, rände, piirihalduse ja sisejulgeolekuga seotud meetmetele, keskkonna-, loodus- ja kliimameetmetele, solidaarsusmeetmetele loodusõnnetuste korral ja muudele liidu meetmetele. Vähemalt 8 032 miljonit eurot eraldatakse solidaarsusmeetmetele, 3 920 miljonit eurot ühtsele turvavõrgule ja 10 094 miljonit eurot siseasjade valdkonna meetmetele;

    xv) 2 660 miljonit eurot tekkivate probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud kriisireservile.

55. Ühtse turvavõrgu ja loodusõnnetuste korral võetavate solidaarsusmeetmetega seotud kasutamata vahendid kantakse üle järgnevasse aastasse ja neid võib kasutada kuni 2034. aastani.

Eelarvelised kulukohustused

56. Iga riikliku ja piirkondliku partnerluse kava eelarvelised kulukohustused (jooksevhindades) täidetakse aastaste osamaksetena järgmiselt:

xvi) 15,8% 2028. aastal

xvii) 15,5% 2029. aastal

xviii) 15,1% 2030. aastal

xix) 14,8% 2031. aastal

xx) 14,4% 2032. aastal

xxi) 12,8% 2033. aastal

xxii) 11,6% 2034. aastal.

Piirkonnakategooriad

57. Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade raames liigitatakse NUTS 2. tasandi piirkonnad iga piirkonna ostujõu standardite alusel, mis on arvutatud ELi 2021.–2023. aasta andmete põhjal järgmiselt:

xxiii) vähem arenenud piirkonnad, mille SKP elaniku kohta on alla 75% Euroopa Liidu keskmisest SKPst elaniku kohta;

xxiv) üleminekupiirkonnad, mille SKP elaniku kohta on vahemikus 75% kuni 100% Euroopa Liidu keskmisest SKPst elaniku kohta;

xxv) enam arenenud piirkonnad, mille SKP elaniku kohta on üle 100% Euroopa Liidu keskmisest SKPst elaniku kohta.

Ühise põllumajanduspoliitika raames antav toetus

58. ELi eelarvest jätkatakse sissetulekutoetuse andmist põllumajandustootjatele ning kestlikule põllumajandusele ja toidutootmisele osana ühisest põllumajanduspoliitikast, täites aluslepingutes sätestatud eesmärke, sealhulgas võimaldades rahuldava elatustaseme põllumajanduses hõivatud rahvastikuosale.

59. Selleks et säilitada Euroopa põllumajandussektori jaoks ühise põllumajanduspoliitika silmapaistev staatus, kehtestatakse ÜPP määrusega teatavad ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevad sätted. ÜPP määrusega tagatakse riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade abil tugev ja integreeritud ühine põllumajanduspoliitika.

60. Kavandatav keskmine ühise põllumajanduspoliitika sekkumistest tulenev pindalapõhine sissetulekutoetus hektari kohta jääb igas liikmesriigis jooksevhindades 90 euro ja 240 euro vahele. Liikmesriigid, kus põllumajandusettevõtete keskmine suurus on alla kolme hektari, võivad anda toetust, mille keskmine on suurem kui 240 eurot hektari kohta.

61. Iga-aastase pindalapõhise sissetulekutoetuse kogusummat võib vähendada järk-järgult järgmiselt:

xxvi) pindalapõhise sissetulekutoetuse selle osa puhul, mis jääb vahemikku 100 000 – 125 000 eurot, vähendatakse aastas antavat sissetulekutoetust 15%;

xxvii) pindalapõhise sissetulekutoetuse selle osa puhul, mis jääb vahemikku 125 000 – 150 000 eurot, vähendatakse aastas antavat sissetulekutoetust 25%;

xxviii) pindalapõhise sissetulekutoetuse selle osa puhul, mis on suurem kui 150 000 eurot, vähendatakse aastas antavat sissetulekutoetust 50%.

Liikmesriigid võivad lisaks näha ette vähendamise alla 100 000 euro puhul.

62. Suurtele toetusesaajatele aastas antava pindalapõhise sissetulekutoetuse ülemmääraks kehtestatakse 300 000 eurot.

63. Liikmesriigid võivad noorte põllumajandustootjate suurema pindalapõhise sissetulekutoetuse puhul ülemmäära mitte kehtestada ja seda mitte vähendada (noore põllumajandustootja lisatoetus).

64. Liikmesriigis toetuste järkjärgulise vähendamise ja ülemmäära kehtestamise tulemusel saadud summa jääb selle summa osaks, mis on ette nähtud selle liikmesriigi ÜPP sissetulekutoetusega seotud sekkumiste miinimumsummaks, välja arvatud sektoripõhiste sekkumiste toetus, mille suhtes võib jätkuvalt kohaldada 100% suurust liidu kaasrahastamise määra.

Horisontaalsed tingimused

65. Kehtestatakse horisontaalsed tingimused, et tagada õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste harta järgimine, austades täielikult objektiivsuse, mittediskrimineerimise ja liikmesriikide võrdse kohtlemise põhimõtteid. Liikmesriigid kehtestavad ja säilitavad tõhusad mehhanismid, et tagada nende kavadega toetatavate meetmete vastavus Euroopa Liidu põhiõiguste harta asjakohastele sätetele ja õigusriigi põhimõtete austamine kogu fondi rakendamise ajal. Nõukogu kaasatakse vajaduse korral horisontaalsete tingimuste rakendamisse.

Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavadele vahendite eraldamise metoodika

66. Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade raames liikmesriikidele eraldatavad rahalised vahendid määratakse kindlaks, kasutades üldist ja siseküsimuste põhist jaotamispõhimõtet, millele lisatakse asjaomaseks perioodiks eraldatud kliimameetmete sotsiaalfondi vahendid, kui liikmesriigid integreerivad oma kliimameetmete sotsiaalkava oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavasse. Liikmesriigid võivad oma esialgse kava esitamise ajal või koos mis tahes muutmistaotlusega vabatahtlikult taotleda, et kuni 10% summast, mis on kindlaks määratud siseküsimuste põhise jaotamispõhimõtte alusel, jaotataks meetmetele ümber üldise jaotamispõhimõtte alusel, välja arvatud ÜPP sissetulekutoetuse ja ÜKP sekkumiste miinimumsummadega hõlmatud meetmed. Taotlusele lisatakse objektiivsetel kriteeriumidel põhinev põhjendus.

Üldine jaotamispõhimõte

67. Üldine jaotamispõhimõte määratakse iga liikmesriigi puhul kindlaks järgmiselt:

xxix) liikmesriigi keskmine osakaal kogu ELi elanikkonnast (2024) ja liikmesriigi osakaal maapiirkondades vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevast kogu ELi elanikkonnast (2024);

xxx) keskmine korrutatakse iga liikmesriigi suhtelise kogurahvatulu pöördväärtuse ruuduga elaniku kohta, võrrelduna ostujõu standardites mõõdetud (2023) ELi keskmisega, pärast järgmiste kohanduste tegemist:

a) kõigi NUTS 3. tasandi piirkondade kohta, mille SKP elaniku kohta mõõdetuna ostujõu standardites (2021–2023) on alla 75% ELi keskmisest, arvutatakse piirkondlik jõukuse vahe. Elaniku kohta väljendatud piirkonna suhtelise SKP ja ELi keskmisest võetud 75% vahe korrutatakse piirkonna rahvaarvuga (2022) ja jagatakse liikmesriigi kogurahvastikuga (2022);

b) põllumajandusliku jõukuse vahe arvutamisel arvestatakse erinevust potentsiaalselt toetuskõlbliku hektari kohta (2027. aasta tasemel) makstavate otsetoetuste (2022) ja 90% ELi keskmisest võetud vahel iga liikmesriigi kohta. See korrutatakse liikmesriigi potentsiaalselt toetuskõlblike hektaritega (2022) ja väljendatakse suhestatuna liikmesriigile 2027. aasta tasemel makstavate otsetoetustega.

Eespool määratletud üldine jaotamispõhimõte normaliseeritakse 100%-le. 100%-le normaliseeritud ülempiiri ja turvavõrku kohaldatakse iteratiivselt, kuni ühegi liikmesriigi jaotusosa ei ole väiksem kui 80% ega suurem kui 105% jaotusosast, mis on talle 2021.–2027. aastal määratud asjaomaste eelnevate eraldiste vahenditest eelarve jagatud täitmise raames.

Lisaeraldisi käsitlevad sätted

68. Liikmesriikidele, kes saavad 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames toetust Ühtekuuluvusfondist, tehakse kättesaadavaks täiendav summa 5 203 miljonit eurot, mis jaotatakse vastavalt sellele, kui suur on nende puhul absoluutarvudes väljendatud vahe ajavahemikuks 2028–2034 üldise jaotamispõhimõtte alusel arvutatud eraldiste ja 94% nende 2021.–2027. aasta eraldiste vahel, nähes ette ülempiiri 1 500 miljonit eurot liikmesriigi kohta. See lisasumma eraldatakse selliste meetmete rahastamiseks, mis ei ole hõlmatud ÜPP sissetulekutoetuse ja ÜKP sekkumiste miinimumsummadega.

69. Liikmesriikidele eraldatakse täiendavalt veel 1 771 miljonit eurot ühise kalanduspoliitika sekkumiste jaoks.

70. Jätkatakse ELi toimimise lepingu artiklis 349 kindlaks määratud äärepoolseimate piirkondade ja selliste põhjapoolsete hõredalt asustatud piirkondade rahastamist, mis vastavad 1994. aasta ühinemisakti protokolli nr 6 artiklis 2 sätestatud kriteeriumidele. Selleks eraldatakse liikmesriikidele, kus asuvad äärepoolseimad NUTS 2. tasandi piirkonnad ja põhjapoolsed hõredalt asustatud NUTS 2. tasandi piirkonnad, täiendav eritoetus, mis vastab abi osakaalule 40 eurot elaniku kohta aastas. See toetus jaotatakse liikmesriikidele proportsionaalselt kõnealuste piirkondade kogurahvastikuga.

Siseküsimuste põhine jaotamispõhimõte

71. Siseküsimuste põhine jaotamispõhimõte määratakse kindlaks järgmiselt:

xxxi) 45% piirihaldusele, millest 90% vastab liikmesriigi osakaalule kogu ELi merepiirist ja ELi välismaismaapiiridest Mandri-Euroopa naaberriikidega, mis ei ole ELi, Schengeni ega EFTA riigid, ning 10% liikmesriigi osakaalule ELi ühtse lühiajalise viisa taotluste koguarvust (2024). Liikmesriikidel, kellel on otsene välispiir Venemaa või Valgevenega, on nende välispiiride alla kuuluvate konkreetsete piiride puhul koefitsient 1,25;

xxxii) 35% rändele, integratsioonile ja varjupaigale, võttes aluseks järgmise keskmise:

– liikmesriigi osakaal varjupaigataotlejate koguarvust Euroopa Liidus (2022–2024);

– liikmesriigi osakaal varjupaigataotluste kohta esimeses astmes tehtud positiivsete otsuste koguarvust Euroopa Liidus (2022–2024);

– liikmesriigi osakaal kolmandatest riikidest pärit ajutise kaitse saanute koguarvust Euroopa Liidus (2022–2024) ning

– liikmesriigi osakaal lahkumiskorralduse alusel tagasi saadetud kolmandate riikide kodanike koguarvust (2022–2024);

xxxiii) 20% sisejulgeolekule, koos järgmiste normaliseerimistega: 40% – liikmesriigi osakaal ELi rahvastikus (2024); 45% – liikmesriigi kogurahvatulu pöördväärtus elaniku kohta mõõdetuna ostujõu standardites (2023) ja võrrelduna ELi keskmisega ning 15% – liikmesriigi osakaal ELi pindalas.

72. Leedu integreeritud piirihalduse ja ühise viisapoliitika kava raames eraldatakse transiidi eriskeemi jaoks kuni 400 miljonit eurot.

Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade raames vähem arenenud piirkondadele eraldatav miinimumsumma

73. Liikmesriigid eraldavad vähem arenenud piirkondadele miinimumsumma, mis määratakse kindlaks, korrutades vähem arenenud piirkondade elanike arvu (2021–2023) väljendatuna osakaaluna liikmesriigi kogurahvastikust (2021–2023) riikliku ja piirkondliku partnerluse kavadele eelnevalt eraldatud rahastamispaketiga, jättes välja ÜPP sissetulekutoetuse ja ÜKP sekkumiste miinimumsummad.

Tegurit 1,16 kohaldatakse juhul, kui liikmesriigi kogurahvatulu elaniku kohta, mõõdetuna ostujõu standardites (2021–2023), on alla 75% ELi keskmisest.

Kõigi liikmesriikide puhul kohaldatakse vähem arenenud piirkondade suhtes ülempiiri ja turvavõrku, vähem arenenud piirkondadele eraldatav summa ei ole väiksem kui 90% või suurem kui 112,5% vähem arenenud piirkondade jaoks 2021.–2027. aastal vastu võetud viimastest eraldistest (juuni 2025).

Kavade raames ÜPP sissetulekutoetusega seotud sekkumiste ja ÜKP sekkumiste jaoks eraldatavad miinimumsummad

74. ÜPP sissetulekutoetustega seotud sekkumiste miinimumsumma liikmesriigi kohta põhineb ühise põllumajanduspoliitika 2027. aasta eraldistel. ÜKP sekkumiste miinimumsummad põhinevad Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021.–2027. aasta eraldistel.

Interregi vahendite eraldamise metoodika

75. Interregi puhul määratakse liikmesriikidele eraldatav summa kindlaks järgmiselt:

xxxiv) 45,8% ulatuses võetakse aluseks kogurahvastik kõikidel NUTS 3. tasandi piirialadel ja teistes NUTS 3. tasandi piirkondades, kus vähemalt pool elanikkonnast elab kuni 25 km kaugusel piirist (2021);

xxxv) 30,5% ulatuses võetakse aluseks piirist kuni 25 km kaugusel elav elanikkond (2021);

xxxvi) 20% ulatuses võetakse aluseks kogurahvastik (2022–2024);

xxxvii) 3,7% ulatuses võetakse aluseks äärepoolseimate piirkondade elanikkond (2022–2024).

76. Piiriülese koostöö osakaal vastab kriteeriumide i ja ii kaalude summale. Riikidevahelise koostöö osakaal vastab kriteeriumi iii kaalule. Äärepoolseimate piirkondade koostöö osakaal vastab kriteeriumi iv kaalule.

Eelmaksed ja kaasrahastamine

77. Komisjon teeb eelmakseid riikliku ja piirkondliku partnerluse kavadele eraldatud toetuse alusel. Eelmaksed tehakse järgmiselt:

xxxviii) 2028: 4%; Kui nõukogu ei võta rakendusotsuseid vastu 30. novembriks 2028, lisatakse eelmaksed 2029. ja 2030. aasta summale;

xxxix) 2029: 3%;

xl) 2030: 3%;

Äärepoolseimate piirkondade ja Interregi puhul tehakse eelmaksed järgmiselt:

xli) 2028: 4%;

xlii) 2029: 4%;

xliii) 2030: 4%;

või täies ulatuses Interregi kava peatüki heakskiitmise aastal.

78. Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade liidupoolse kaasrahastamise määr ei ole suurem kui:

xliv) 85% vähem arenenud piirkondade ja äärepoolseimate piirkondade puhul;

xlv) 60% üleminekupiirkondade puhul;

xlvi) 40 % enam arenenud piirkondade puhul.

Kui ei ole võimalik kindlaks määrata konkreetses piirkonnakategoorias rakendamise osakaalu, kasutatakse liidu kaasrahastamise määra arvutamisel piirkonna suhtes kohaldatavate osalusmäärade elanikkonnaga kaalutud keskmist.

Liikmesriigid, mis koosnevad ühest piirkonnast, mille kategooria on 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistikuga võrreldes muutunud üleminekupiirkonnast enam arenenud piirkonnaks, võivad otsustada kohaldada liidu kaasrahastamise määra 60%.

79. Liidu kaasrahastamise määr Interregi puhul ei ole suurem kui 80%. Äärepoolseimate piirkondade ja välispiiridel tehtava piiriülese koostöö puhul ei ole kaasrahastamise määr suurem kui 85%.

80. Ühise põllumajanduspoliitikaga seotud sekkumiste puhul ei ole liidu kaasrahastamise määr suurem järgmisest:

xlvii) 100% järgmiste meetmete puhul: järk-järgult vähenev pindalapõhine sissetulekutoetus, tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus, puuvilla eritoetus ja väikepõllumajandustootjate toetus. Neid sekkumisi saab rahastada ainult väljaspool ÜPP sissetulekutoetusega seotud sekkumiste miinimumsummat või summast, mis moodustab kuni 2/3 vahehindamiseks kättesaadavast summast, kui seda kasutatakse ÜPP sekkumiste rahastamiseks;

xlviii) 100% äärepoolseimates piirkondades kohalike põllumajandustoodete toetamiseks rakendatava tarnimise erikorra ja meetmete puhul, mida asjaomane liikmesriik rahastab oma üldisest jaotuspõhimõttest tulenevast rahaeraldisest;

xlix) 85% muude sekkumiste puhul äärepoolseimates piirkondades;

l) 70% muude põllumajandusmeetmete puhul, mida rahastatakse ÜPP sissetulekutoetustega seotud sekkumiste miinimumsumma piires;

li) 70% ELi koolikava sekkumiste puhul;

lii) 70% turu ühise korraldusega hõlmatud sektorite puhul.

Programmiga LEADER seotud ÜPP sekkumiste, teadmiste jagamise toetuse, territoriaalse ja kohaliku koostöö ja põllumajandustootjatele makstavate kriisitoetuste puhul ning sekkumiste puhul Egeuse mere väikesaartel ning samuti ÜPP sissetulekutoetustega seotud sekkumiste miinimumsumma välise rahastamise suhtes võivad liikmesriigid kohaldada ÜPP kaasrahastamise määrasid või standardseid liidu kaasrahastamise määrasid.

81. Ühise põllumajanduspoliitika sekkumiste puhul on maksimaalne toetusmäär järgmine:

liii) 75% põllumajandustootjate ja metsavaldajate investeeringute puhul, välja arvatud noortele põllumajandustootjatele suunatud investeeringud, mille puhul see on 85%, ja mittetootlikud keskkonnahoidlikud investeeringud, mille puhul see on 100%;

liv) 75% sektoripõhiste sekkumiste puhul koos liikmesriikide võimalusega suurendada seda:

– 95%ni sekkumiste puhul, mis on seotud põlvkondade vahetuse, teadusuuringute ja innovatsiooni, riskijuhtimise või keskkonna ja kliimaga, ning tootjaorganisatsioonide puhul, kes rakendavad rakenduskavasid esimest korda;

– 100%ni sekkumiste puhul, millega hüvitatakse tootjatele saamata jäänud tulu, või sekkumiste puhul, mis on seotud toodangu turult kõrvaldamisega tasuta jagamiseks, mis ei ületa 5% tootjaorganisatsiooni turustatud toodangu mahust;

lv) 70% riskijuhtimisvahendite puhul.

82. Ühise kalanduspoliitika sekkumiste puhul on maksimaalne toetusmäär kuni 100% ning konkreetsete sekkumiskategooriate puhul on võimalikud diferentseeritud määrad.

83. Ühise kalanduspoliitika kohaste sekkumiste puhul on liidu kaasrahastamise määr lisakulude hüvitamiseks äärepoolseimates piirkondades 100%.

84. Siseküsimuste valdkonna sekkumiste puhul, mis on seotud ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise, rahvusvahelise kaitse taotlejate üleandmise, ETIASe tulust kaetavate tegevuskulude ja transiidi eriskeemiga seotud kulude ning iga-aastasest solidaarsusreservist antava rahalise toetusega, on liidu kaasrahastamise määr 100%. Muude siseküsimuste valdkonna sekkumiste puhul ei ole liidu kaasrahastamise lähtetase kõrgem kui 75%.

Kulukohustuste vabastamise reeglid

85. Kui mõned ühise põllumajanduspoliitika sekkumised välja arvata, vabastab komisjon automaatselt kõik riikliku ja piirkondliku partnerluse kava ja Interregi kava peatükiga seotud eelarveliste kulukohustuste osad, mida ei ole kasutatud eelmakseteks või mille kohta ei ole esitatud maksetaotlust eelarveliste kulukohustuste aastale järgneva teise aasta 31. detsembriks.

86. Eelarvepädevad institutsioonid võivad teha harta ja õigusriigi põhimõtte horisontaalsete tingimuste täitmata jätmise tõttu ühe aasta jooksul vabastatud kulukohustused uuesti kättesaadavaks kasutamiseks muude ELi vahendite või programmide raames, mida rakendatakse otsese või kaudse täitmise raames, eelkõige need, mis on mõeldud Euroopa demokraatia, kodanikuühiskonna, liidu väärtuste või korruptsioonivastase võitluse toetamiseks.

Toetus Küprose türgi kogukonnale

87. Käesolevast rubriigist rahastatakse ka toetust Küprose türgi kogukonnale. Sellele programmile eraldatav esialgne rahastamispakett on 389 miljonit eurot.

Programmi PEACE PLUS toetamine

88. Programmile PEACE PLUS eraldatakse kokku 150 miljonit eurot rahu ja leppimise ning põhja-lõunasuunalise piiriülese koostöö jätkamise toetamiseks.

Taasterahastu „NextGenerationEU“ tagasimaksed

89. Sellest rubriigist rahastatakse nende vahendite tagasimaksmist, mis on laenatud kapitaliturgudelt COVID19 kriisi tagajärgedega tegelemiseks (taasterahastu „NextGenerationEU“) ja mis hõlmavad põhisumma makseid, intressimakseid ja nendega seotud kulusid. Tagasimaksmine algab 2028. aastal, et tagada kohustuste pidev ja prognoositav vähenemine kuni 31. detsembrini 2058. 2028.–2034. aasta kogusumma on 140 411 miljonit eurot, mida kasutatakse üksnes tagasimaksete, intressimaksete ja nendega seotud kulude katmiseks. Ülekulud või kokkuhoid intressimaksetelt ja nendega seotud kuludelt vähendavad või suurendavad vastavalt põhisumma makseid, tagades taasterahastu „NextGenerationEU“ rahastamiseks kindlaksmääratud iga-aastase summa.

Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet

90. Selleks et toetada jagatud vastutust välispiiride kindlustamisel, kaitstes samal ajal isikute vaba liikumist Euroopa Liidus, täiendatakse siseküsimustega seotud meetmeid tugevdatud Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontex) elluviidavate meetmetega, millele eraldatakse 6 991 miljonit eurot.

III. RUBRIIK 2 – KONKURENTSIVÕIME, HEAOLU JA JULGEOLEK

91. Konkurentsivõime, heaolu ja julgeolek on seotud ELi prioriteetidega ja meetmetega, mis annavad kõigile Euroopa Liidu liikmesriikidele märkimisväärset lisaväärtust. Selle rubriigi algatused peaksid aitama tugevdada Euroopa konkurentsivõimet tehnoloogia, sealhulgas kahesuguse kasutusega tehnoloogia valdkonnas ja strateegilistes sektorites, toetada teaduskoostööd ning laiendada innovatsiooni, tööstuslikku ja taristu kasutuselevõttu ja tootmist, et toetada projekte ja ettevõtjaid, sealhulgas väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd), ning kaasata erainvesteeringuid, institutsioonilisi ja riiklikke investeeringuid. Lisaks on sellest rubriigist abi elanikkonnakaitse ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise, oskuste, hariduse, solidaarsuse, kultuuri, meedia, demokraatia ja Euroopa väärtuste toetamise ja rahastamise ning ühtse turu toimimise toetamise valdkonnas.

92. Selle rubriigi kulukohustuste tase ei ületa 437 683 miljonit eurot:

RUBRIIK 2 – KONKURENTSIVÕIME, HEAOLU JA JULGEOLEK (miljonites eurodes 2025. aasta hindades)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

Euroopa Konkurentsivõime Fond

93. Selleks et tugevdada Euroopa konkurentsivõimet, eelkõige strateegilistes sektorites ja tehnoloogiates kogu investeerimistsükli jooksul, tuginedes avatud, konkurentsipõhistele ja õiglastele väljavalimismenetlustele, luuakse Euroopa Konkurentsivõime Fond. Võttes kohustuse saavutada tipptase, tagab Euroopa Konkurentsivõime Fond võrdsed võimalused juurdepääsuks rahastamisele, ettevõtluse arengu edendamiseks ning koostöö tugevdamiseks ja suutlikkuse suurendamiseks, et vallandada innovatsioonipotentsiaal kogu Euroopa Liidus. Erilist tähelepanu pööratakse VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele kõigis liikmesriikides.

94. Praeguses geopoliitilises kontekstis pööratakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi raames erilist tähelepanu Euroopa lisaväärtusega strateegilistele algatustele ja projektidele, nagu GOVSATCOM, IRIS^2, Galileo, Copernicus ja Maa seire valitsustasandi teenused, ning täiendavatele investeeringutele tehisintellekti, kvanttehnoloogiasse ning muudesse elutähtsatesse ja kujunemisjärgus tehnoloogiatesse. See peaks aitama tugevdada Euroopa Liidu tehnoloogilist juhtpositsiooni, tööstusvõimsust ja strateegilist autonoomiat, toetades samal ajal tipptehnoloogia ja innovatsiooni arendamist ja kasutuselevõttu, nii et Euroopa Liit jääks konkurentsivõimeliseks ja vastupidavaks.

95. Euroopa Konkurentsivõime Fondi rakendamise esialgne rahastamispakett ajavahemikul 2028–2034 on 160 963 miljonit eurot. Rahastamispaketi esialgne jaotus on järgmine:

lvi) 7 567 miljonit eurot üldeesmärkide jaoks;

lvii) 20 184 miljonit eurot puhtale energiale üleminekule ja tööstuse süsinikuheite vähendamisele;

lviii) 15 703 miljonit eurot tervishoiule, biotehnoloogiale, põllumajandusele ja biomajandusele;

lix) 39 654 miljonit eurot digitaalsele juhtpositsioonile;

lx) 77 855 miljonit eurot kerksusele ning julgeolekule, kaitsetööstusele ja kosmosele.

96. Koos pakuvad Euroopa Konkurentsivõime Fond, programm „Euroopa horisont“ ja innovatsioonifond, mis moodustavad jooksevhindades enam kui 380 000 miljoni euro suuruse paketi, sidusat toetust Euroopa Liidu konkurentsivõimele kogu investeerimistsükli jooksul. Euroopa Konkurentsivõime Fondist võib toetada üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte, mille tingimuseks on riiklik kaasrahastamine, ja üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide tulemustel põhinevaid jätkuprojekte, mille tingimuseks on märkimisväärsed erainvesteeringud.

97. Euroopa Konkurentsivõime Fondi instrument InvestEU on ELi sisepoliitika horisontaalne rakendusvahend, mille eesmärk on eelarveliste tagatiste ja rahastamisvahendite abil turutõrgete kõrvaldamine ja mitteoptimaalsete investeerimisolukordade käsitlemine. Partnerid rakendavad Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumenti avatud struktuuris, tuginedes kõigi rakenduspartnerite, sealhulgas riiklike tugipankade eksperditeadmistele, tunnustades samas Euroopa Investeerimispanga Grupi (EIP Grupp) erilist rolli, kusjuures vähemalt 50% ELi osa raames antavast minimaalsest ELi tagatisest antakse EIP grupile ja vähemalt 25% muudele rakenduspartneritele. Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendist võib anda toetust ka muude ELi programmide raames kooskõlas nendes programmides sätestatud eesmärkidega. Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi ELi osa raames antava eelarvelise tagatise maksimumsumma on 75 000 miljonit eurot (jooksevhindades).

98. Euroopa Konkurentsivõime Fondist Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu antava ELi toetuse miinimumsumma on 14 790 miljonit eurot (jooksevhindades). Poliitikaharude toetused, mida kasutatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondist Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu antava ELi toetuse miinimumsumma suurendamiseks, moodustavad vähemalt 5% nende kombineeritud eraldistest.

99. Alates 1. jaanuarist 2028 kasutatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondist ja Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU eelkäijatest rahastatavatest rahastamisvahenditest saadud tulusid, tagasimakseid ja sissenõutud summasid ning sisepoliitikas kuni 2027. aasta lõpuni kehtestatud eelarveliste tagatiste ülejääke ELi toetuse andmiseks Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi raames.

100. On oluline, et Euroopa rahastamine aitaks toetada Euroopa Liidus välja töötatud strateegiliste tehnoloogiate kasutuselevõttu. Selles osas võib väljavalimismenetlustes sätestada rahastamiskõlblikkuse tingimused, et tagada Euroopa Liidu konkurentsivõime, sealhulgas Euroopa Liidu majandushuvide ja autonoomia kaitse, kui see on vajalik ja asjakohane, selliste soodustingimuste kaudu nagu piirangud või stiimulid liidu üksustele, piirates samal ajal ühtse turu moonutusi.

Euroopa Konkurentsivõime Fondi toetus kaitsetööstuse poliitikale on osalemiseks avatud Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmetele, kes on Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, ning Ukrainale, Ühendkuningriigile ja Kanadale. Lisaks võivad kolmandad riigid, kellega Euroopa Liit sõlmib julgeoleku- ja kaitsepartnerluse, mis hõlmab osalemist kaitsetööstuse poliitikale antavas Euroopa Konkurentsivõime Fondi toetuses, samuti osaleda eritingimustel, milleks on muu hulgas õiglane tasakaal rahalise osaluse ja kasu vahel, ning tingimusel, et selliste riikide tegevus ei ole vastuolus Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega, mis on sätestatud eraldi lepingus kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusega.

101. Euroopa Konkurentsivõime Fond hõlmab erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võimalust kiirendada toetuse andmist ülekaalukat avalikku huvi pakkuvatele või ajakriitilistele projektidele, mida muidu ei saaks tulemuslikult rakendada tavapäraste normide alusel ja mille suhtes kohaldatakse väljavalimismenetluse ajal või toetatavate tegevuste rakendamise ajal teatavaid täiendusi, erisusi ja erandeid kohaldatavast õigusest.

102. Euroopa Konkurentsivõime Fond toetab tugevat Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi, et tagada Euroopa Liidu suutlikkus reageerida tekkivatele julgeolekuprobleemidele, sealhulgas toetades Ukraina kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi.

Programm „Euroopa horisont“

103. Programm „Euroopa horisont“ on Euroopa Konkurentsivõime Fondiga tihedalt seotud ja seab Euroopa Liidu majandus- ja investeerimisstrateegia keskmesse teadustegevuse ja innovatsiooni. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamine programmi „Euroopa horisont“ kõigis sammastes põhineb tipptasemel. Samal ajal tuleb jätkuvalt tegeleda osalemis- ja innovatsioonilõhega. Selleks tugevdatakse, juhindudes tipptaseme põhimõttest, programmi „Euroopa horisont“ IV samba (Euroopa teadusruum) kaudu teadus- ja innovatsioonisuutlikkust osaluse laiendamise meetmega liitunud riikides ja üleminekuriikides.

104. Alates 2030. aastast piirduvad suutlikkuse suurendamise meetmed nende osaluse laiendamise meetmega liitunud riikidega ja üleminekuriikidega, kes on viimasel teadaoleval aastal võrreldes sellele eelnenud aastaga suurendanud oma nominaalseid kulutusi teadus- ja arendustegevusse tehtavatele avaliku sektori investeeringutele, sealhulgas julgeoleku ja kaitse valdkonnas.

105. Üleminekuriikidel on juurdepääs ka IV samba suutlikkuse suurendamise meetmetele, mille puhul kohaldatakse osaluse laiendamise meetmega liitunud riikidega võrreldes erinevat korda, näiteks madalamaid ELi rahastamismäärasid.

106. Programmi „Euroopa horisont“ esialgne rahastamispakett ajavahemikul 2028–2034 on 140 000 miljonit eurot, mis jaotub järgmiselt:

lxi) 35 263 miljonit eurot tipptasemel teadusele;

lxii) 60 700 miljonit eurot konkurentsivõimele ja ühiskonnale;

lxiii) 31 028 miljonit eurot innovatsioonile;

lxiv) 13 009 miljonit eurot Euroopa teadusruumile; sellest 4 310 miljonit eurot osaluse laiendamisele.

Euroopa ühendamise rahastu

107. Euroopa ühendamise rahastu eesmärk on kiirendada investeerimist üleeuroopalistesse transpordi- ja energiavõrkudesse, sealhulgas sõjalise liikuvuse otstarbel, võimendades nii avaliku kui ka erasektori rahastust ning hõlbustades piiriülest energiaalast koostööd, eelkõige taastuvenergia valdkonnas. Investeeringud sõjalisse liikuvusse keskenduvad neljale ELi prioriteetsele sõjalise liikuvuse koridorile, sealhulgas kriitilise tähtsusega ELi sõjalise liikuvuse koridoridele idapoolsetel välispiirialadel ja Musta mere piirkonnas.

108. Euroopa ühendamise rahastu rakendamise esialgne rahastamispakett ajavahemikul 2028–2034 on 61 859 miljonit eurot, mis jaotub järgmiselt:

lxv) 40 610 miljonit eurot transpordile ja sõjalisele liikuvusele; sellest 13 961 miljonit eurot sõjalisele liikuvusele;

lxvi) 21 249 miljonit eurot energiale.

109. Liidu maksimaalne kaasrahastamine peaks olema järgmine:

lxvii) 50% projekti rakendamise ettevalmistamiseks vajalike uuringute puhul;

lxviii) 50% transpordisektoriga seotud tööde puhul, mida suurendatakse 75%ni liikmesriikide puhul, mille kogurahvatulu elaniku kohta on alla 90% ELi keskmisest;

lxix) 50% energiasektoriga seotud tööde puhul;

lxx) 75% energiasektori meetmete puhul, mis aitavad arendada ühishuviprojekte, sealhulgas selliseid projekte, mille eesmärk on lõpetada energiasüsteemide eraldatus ja kõrvaldada võrkude ühendamise kitsaskohad, edendada energiatõhusust ning energiataristu kaitset ja vastupidavust ning tagada varustuskindlus, sealhulgas salvestamise kaudu;

lxxi) 60% äärepoolseimates piirkondades transpordi- ja energeetikasektoris tehtavate tööde puhul.

Elanikkonnakaitse ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolek ja neile reageerimine

110. ELi uue elanikkonnakaitse mehhanismist ning liidu toetusest, mille eesmärk on tagada tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolek ja neile reageerimine, toetatakse kõikvõimalike loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud katastroofide (mis võivad toimuda Euroopa Liidus või väljaspool seda), sealhulgas piiriüleste terviseohtude ennetamist, nendeks valmisolekut ja neile reageerimist. Sellele programmile eraldatav esialgne rahastamispakett on 6 148 miljonit eurot.

Haridus, kultuur, demokraatia ja Euroopa väärtused

111. Programmist Erasmus+ toetatakse kvaliteetset haridust ja koolitust ning pakutakse noortele, praktikantidele, üliõpilastele ja õpetajatele õppimis- ja liikuvusvõimalusi. Programmiga Erasmus+ toetatakse ka noorte osalemist solidaarsustegevuses ja spordialases koostöös. Programmile eraldatav esialgne rahastamispakett on 34 713 miljonit eurot koos esialgsete eraldistega vastavalt haridusele ja koolitusele, noortele ja spordile.

112. Programm AgoraEU toob ühte kohta kokku toetuse demokraatiale, kultuurile, meediale ja kodanikuühiskonnale. Programmile eraldatav esialgne rahastamispakett on 5 324 miljonit eurot koos esialgsete eraldistega vastavalt kultuurile, meediale ning demokraatiale, kodanikele, võrdsusele, õigustele ja väärtustele.

Euratomi teadusuuringud ja tuumaohutus

113. Sellest rubriigist jätkatakse Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi toetamist esialgse rahastamispaketiga 7 786 miljonit eurot, millest 4 941 miljonit eurot kasutatakse ITERi projekti toetamiseks.

114. Tuumaohutusalase koostöö ja dekomissioneerimise instrumendi esialgne rahastamispakett on 818 miljonit eurot. Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimise toetamine jätkub esialgse rahastamispaketiga, mille suurus on 604 miljonit eurot ja liidu maksimaalne kaasrahastamismäär 86%.

Muud programmid

115. Sellest rubriigist rahastatakse ka õigusprogrammi, mille esialgne rahastamispakett on 496 miljonit eurot, programmi „Perikles V“, mille esialgne rahastamispakett on 7 miljonit eurot, ning ühtse turu ja tolli programmi, mis hõlmab ühtse turu toimimist, tolliliitu, maksustamist ja pettustevastast poliitikat ning mille esialgne rahastamispakett on 4 431 miljonit eurot.

IV. RUBRIIK 3 – GLOBAALNE EUROOPA

116. Sellest rubriigist rahastatakse Euroopa Liidu välistegevust, eelkõige rahvusvahelisi partnerlusi, sealhulgas arengukoostööd, humanitaarabi ning abi kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele, kes valmistuvad Euroopa Liiduga ühinema. Välistegevuse rahastamine muutub lihtsamaks, sihipärasemaks ja paindlikumaks, samal ajal kui ELi toetuse prognoositavus jääb alles. See kaitseb ja edendab liidu väärtusi ja strateegilisi huve, edendades samal ajal vastastikku kasulikke partnerlusi. Sellega tagatakse, et Euroopa Liidu rahvusvahelised kohustused, sealhulgas kestliku arengu eesmärgid ja Pariisi kokkulepe, rände välismõõde ning jätkuv vankumatu toetus Ukrainale, saavad nõuetekohaselt täidetud.

117. Selle rubriigi kulukohustuste tase ei ületa 150 138 miljonit eurot:

RUBRIIK 3 – GLOBAALNE EUROOPA (miljonites eurodes 2025. aasta hindades)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

Instrument „Globaalne Euroopa“

118. Instrumendist „Globaalne Euroopa“ toetatakse paljusid ELi poliitikavaldkondi, sealhulgas kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike tulevaseks Euroopa Liidu liikmeks saamiseks valmistumisel, naabruspoliitikaga seotud meetmeid, rahvusvahelisi partnerlusi, sealhulgas arengukoostööd, humanitaarabi, Ukrainale antavat toetust ja muude ELi poliitikavaldkondade välisaspekte. Instrument „Globaalne Euroopa“ võimaldab Euroopa Liidul koostöös liikmesriikidega reageerida terviklikult ebaseaduslikule rändele ja sundrändele viisil, mis on kooskõlas rände suhtes võetud üldise lähenemisviisiga ja täiendab ELi rändepoliitika sisemõõdet. Sellest instrumendist antavat toetust jagatakse mitmesuguste vahendite abil, tagades koostoime Euroopa Konkurentsivõime Fondiga ja sidususe strateegia „Global Gateway“ rakendamisega.

119. Instrumenti „Globaalne Euroopa“ rakendatakse peamiselt geograafiliste programmimeetmete kaudu, mida vajaduse korral täiendatakse programmiväliste meetmetega. Programmimeetmed moodustavad vähemalt 70% instrumendi raames tehtavatest kulutustest. Programmivälised meetmed hõlmavad humanitaarabimeetmeid kooskõlas humanitaarabi määrusega, makromajanduslikku finantsabi, kriisiabimeetmeid, rahualaseid ja välispoliitilisi vajadusi, vastupanuvõimet ja konkurentsivõimet.

120. Instrumendi „Globaalne Euroopa“ esialgne rahastamispakett on 142 183 miljonit eurot. Rahastamispaketi esialgne jaotus on järgmine:

lxxii) 30 927 miljonit eurot laienemise ja Euroopa samba jaoks;

lxxiii) 30 754 miljonit eurot Lähis-Ida, Põhja-Aafrika ja Pärsia lahe samba jaoks;

lxxiv) 43 360 miljonit eurot Sahara-taguse Aafrika samba jaoks;

lxxv) 12 213 miljonit eurot Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna samba jaoks;

lxxvi) 6 549 miljonit eurot Põhja- ja Lõuna-Ameerika ning Kariibi piirkonna samba jaoks;

lxxvii) 8 446 miljonit eurot kogu maailma samba jaoks;

lxxviii) 9 934 miljonit eurot tekkivate probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reservile.

Vähemalt 90% selle instrumendi kuludest vastab ametliku arenguabi kriteeriumidele, sealhulgas vähim arenenud riikidele antava püsiva ja sihipärase abi puhul. Ukraina toetamise kulud tuleks sellest eesmärgist välja jätta.

Instrumendi kogu esialgsest rahastamispaketist tuleks humanitaarabile eraldada esialgselt 25 000 miljonit eurot (jooksevhindades).

Instrumendi kogu esialgsest rahastamispaketist tuleks esialgselt 10% eraldada meetmetele, millega toetatakse tegelemist rände välismõõtme, sealhulgas rände algpõhjustega.

121. Nõukogul on keskne roll selle instrumendi kavandamisel ja rakendamisel, sealhulgas *ex ante* strateegilise ja poliitilise juhtimise tagamisel tekkivate probleemide ja uute prioriteetide käsitlemiseks abiandmise mobiliseerimise üle järelevalve tegemisel ning rakendamise ja tulemuslikkuse jälgimisel keskne roll.

122. See instrument peaks võimaldama anda kuni 80 000 miljonit eurot (jooksevhindades) toetust eelarveliste tagatiste, Euratomi laenude, makromajandusliku finantsabi laenude ja poliitikapõhiste laenudena eelkõige partnerriikidele, kes rakendavad tulemuspõhiseid kavasid. Poliitikapõhised laenud tehakse kättesaadavaks rakendusaktidega. EIP-le eraldatakse esialgne summa 15 270 miljonit eurot (jooksevhindades).

123. Selle instrumendi kasutamata kulukohustuste ja maksete assigneeringud võib kanda automaatselt üle järgmisse eelarveaastasse.

124. Kõik meetme kulukohustuste osad, mida ei ole selle eelarvelise kulukohustuse võtmisele järgneva viienda aasta 31. detsembriks kasutatud eelmaksete või vahemaksete tegemiseks või mille kohta ei ole esitatud tõendatud kuluarvestust ega maksetaotlust, vabastatakse automaatselt.

Toetus Ukrainale

125. Euroopa Liit jätkab Ukrainale ühinemisprotsessiks ja pikemaajaliseks ülesehitamiseks rahalise toetuse andmist. Ajavahemikul 2028–2034 antakse Ukraina reservist toetust kuni 88 869 miljoni euro ulatuses järgmises vormis:

lxxix) Ukraina reservist rahastatavad eelarveliste tagatiste ja muu kui laenudena antava toetuse eraldised, mille maht ületab mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid ja mille aastane ülemmäär on 13 500 miljonit eurot;

lxxx) manööverdamisruumiga tagatud laenutoetus.

Euroopa Liit võib anda Ukrainale toetust eelarvelise tagatisena kuni 42 658 miljonit eurot. EIP-le eraldatakse esialgne miinimumsumma 12 000 miljonit eurot.

126. Lisaks sellele uuele toetusele, mis antakse Ukrainale ajavahemikul 2028–2034, võib Euroopa Liit anda toetust laenukasutuse kulutusteks vahenditest üle mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärade.

127. Ukrainale võib eraldada täiendavaid rahalisi vahendeid laienemise ja Euroopa ja üleilmsest sambast ning tekkivate probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reservist, et toetada teda humanitaarabi ja muu nõuetekohaselt suunatud tegevuse vormis, säilitades samal ajal teistele partneritele antava toetuse prognoositavuse.

128. Nõukogu on jätkuvalt tihedalt kaasatud Ukrainale antava toetuse haldamisse.

Välistegevus väljaspool instrumenti „Globaalne Euroopa“

129. Sellest rubriigist rahastatakse ka järgmisi esalgseid rahaeraldisi: 2 864 miljonit eurot ühisele välis- ja julgeolekupoliitikale, 1 069 miljonit eurot kestliku kalapüügi partnerluslepingutele ja piirkondlikele kalandusorganisatsioonidele ning 887 miljonit eurot ülemeremaadele ja -territooriumidele, sealhulgas Gröönimaale.

Euroopa rahutagamisrahastu

130. Euroopa rahutagamisrahastu toimib aastatel 2028–2034 jätkuvalt julgeoleku- ja kaitsevaldkonna meetmete rahastamiseks mõeldud eelarvevälise vahendina. Rahastu rahaline ülemmäär on 27 104 miljonit eurot ja seda rahastatakse liikmesriikide osamaksetest, mis põhinevad kogurahvatulul põhineval osamaksete jaotusel.

V. RUBRIIK 4 – HALDUS

131. Kõrgel professionaalsel tasemel Euroopa avalikul haldusel, mille töötajad on tööle võetud võimalikult laialt geograafiliselt alalt, on ülioluline roll Euroopa Liidu toetamisel, et aidata sellel saavutada oma prioriteete ning rakendada poliitikat ja programme, mis on Euroopa ühistes huvides. Samal ajal peaksid lihtsustamispüüdlused kõigis poliitikavaldkondades, sealhulgas koondpakettide ja mitmeaastase finantsraamistiku programmide ülesehituse tõhustamise, samuti uute tehnoloogiate, sealhulgas tehisintellekti kasutuselevõtu kaudu, vähendama halduskoormust ja tooma vastava kokkuhoiu. Tunnistades, et prioriteetide muutudes Euroopa avalikule haldusele esitatavad nõudmised muutuvad, on jätkuvalt väga oluline pidevalt parandada selle paindlikkust, tõhusust, läbipaistvust ja tulemuslikkust.

132. Selle rubriigi kulukohustuste assigneeringud summas 96 407 miljonit eurot, mis koosnevad institutsioonide ja Euroopa Koolide halduskuludest ning pensionidest, ei ületa alltoodud summasid.

RUBRIIK 4 – HALDUS (miljonites eurodes 2025. aasta hindades)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

133. Selle rubriigi ülemmäärad kehtestatakse nii, et vältida ülemäärast varu ning, võttes arvesse prioriteetide muutumist ja tõhususe suurendamist (mis tuleb saavutada), kajastada stabiilset töötajate arvu praegusel tasemel kõigi institutsioonide puhul, eeldatavaid palgakohandusi, karjääri edenemist ja pensionikulusid ning muid asjakohaseid eeldusi. Rubriigi 4 ülemmääras sisalduvate pensionikulude arvutamisel ei võeta arvesse töötajate sissemakseid asjaomasesse skeemi.

134. Halduskulude edasiseks jälgimiseks ja haldamiseks tuleks eelarvedistsipliini põhimõtet kohaldada kõigi institutsioonide suhtes. Kõiki ELi institutsioone, organeid ja asutusi kutsutakse üles oma halduskulusid korrapäraselt läbi vaatama, et toetada muutuvate nõudmiste juhtimist. Nad kõik aitavad tasakaalustatud viisil ja oma suurust arvesse võttes tagada tõhususe suurenemise, sealhulgas läbi personaliressurside optimeerimise, keskendudes põhivaldkondadele ja lõpetades vähem prioriteetsete ülesannetega tegelemise. Institutsioonide koostöö süvendamine annab võimaluse tugevdada Euroopa Liidu tõhusat toimimist, luues samal ajal mastaabisäästu ja kokkuhoidu. Sellega seoses teevad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon koostööd koostoime loomiseks ning neid kutsutakse üles esitama algatusi institutsioonide koostöö süvendamiseks, näiteks algatusi institutsioonide koostöö süvendamiseks, näiteks infotehnoloogia, küberturvalisuse, hangete ja hoonete valdkonnas, ning uurima edasist koostööd kirjaliku ja suulise tõlke valdkonas. Lisaks kujutab komisjoni ulatuslik läbivaatamine endast olulist võimalust ja seda võiks kasutada katseprojektina, mida rakendavad kõik institutsioonid, organid ja asutused.

135. Programmi toetuskulud peaksid olema jätkuvalt seotud tegevuskuludega vastavate programmi rahastamispakettide või poliitikavaldkonna raames, tagades samal ajal läbipaistva, pideva, korrapärase ja tervikliku järelevalve ja aruandluse kõigis rubriikides.

136. Detsentraliseeritud asutustele ja muudele organitele antavat ELi toetust tuleks jätkuvalt rahastada nende eesmärgiga seotud poliitikarubriikidest. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles vaatama põhjalikult läbi detsentraliseeritud asutustele usaldatud ülesanded, eelkõige juhul, kui nende volitused võivad kattuda, ning tegema vajaduse korral ettepanekuid muudatusteks, et lihtsustada ja ratsionaliseerida nende ülesehitust, ning pakkuda asjakohasel juhul välja ühinemisi ja sulgemisi.

VI. TULUD

137. Omavahendite kogumise kord peaks põhinema üldistel lihtsuse, läbipaistvuse ja võrdsuse põhimõtetel, sealhulgas koormuse õiglasel jagamisel. Omavahendite kogusumma, mis eraldatakse ELi eelarvesse, et katta iga-aastased maksete assigneeringud, ei ületa 1,75% kõikide liikmesriikide summaarsest kogurahvatulust. Iga-aastaste kulukohustuste assigneeringute kogusumma ei ületa 1,81% kõikide liikmesriikide summaarsest kogurahvatulust. Säilitatakse kulukohustuste ja maksete assigneeringute nõuetekohane suhe.

138. Omavahendite ülemmäärade summasid suurendatakse ajutiselt veel 0,6 protsendipunkti võrra kõigi liikmesriikide summaarsest kogurahvatulust, mis saadakse taasterahastuga „NextGenerationEU“ seotud laenudest, seni kuni kõik need kohustused on lõppenud ja hiljemalt kuni 31. detsembrini 2058.

[Täidetakse hiljem: Ukraina kestlik rahastamine]

139. Mitmeaastase finantsraamistiku kulude ülemmäärad on siduvad ja manööverdamisruumi kasutatakse ainult erakorraliste sündmuste korral. Kui komisjon teeb ettepaneku uute vahendite kohta või aktiveerib olemasolevad vahendid, millele on tagatud manööverdamisruum, esitab ta koos ettepanekuga üksikasjaliku prognoosi manööverdamisruumi kasutamisega kaasneva mõju kohta.

140. Euroopa Liitu või selle liikmesriike ajavahemikul 2028–2034 mõjutavate ränkade kriiside või raskuste või nende tõsise ohu korral võib nõukogu ELi lepingu artikli 311 neljanda lõigu kohaselt kvalifitseeritud häälteenamusega ning pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist ja Euroopa Ülemkogu võimalikke suuniseid arvesse võttes otsustada anda komisjonile loa laenata kapitaliturgudelt erandkorras vahendeid liikmesriikidele laenude andmiseks üksnes selliste olukordade tagajärgedega tegelemiseks. Ajavahemikul 2028–2034 ei ületa laenatud vahendite summa 350 000 miljonit eurot. Omavahendite ülemmäärade summasid suurendatakse ajutiselt 0,25 protsendipunkti võrra üksnes sel eesmärgil, et katta kõik liidu kohustused, mis tulenevad selliste laenude võtmisest, seni kuni kõik need kohustused on lõppenud.

141. Uus Euroopa Liidu omavahendite süsteem jõustub viimaselt liikmesriigilt süsteemi vastuvõtmise menetluste lõpuleviimise teate kättesaamisele järgneva esimese kuu esimesel päeval. Uue süsteemi kõiki elemente kohaldatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2028. Digiteenuste omavahendeid hakatakse kohaldama siiski alates selle aasta 1. jaanuarist, mis järgneb aastale, mil hakatakse kohaldama teatavate digiteenuste osutamisest saadud tuludelt võetava digiteenuste maksu ühist süsteemi käsitleva direktiivi asjakohaseid sätteid. Liikmesriigid kiidavad uue omavahendite otsuse heaks nii pea kui võimalik, vastavalt oma põhiseadusest tulenevatele nõuetele.

Traditsioonilised omavahendid

142. Alates 1. jaanuarist 2028 jätavad liikmesriigid endale kogumiskulude katteks 10% enda poolt kogutud summadest. [Liidu käitlustasust saadav tulu tehakse liidule kättesaadavaks traditsiooniliste omavahenditena alates 1. jaanuarist 2028.]

Käibemaksupõhised omavahendid

143. Käibemaksupõhiste omavahendite puhul kohaldatakse sissenõudmismäära 0,30%. Käibemaksubaasi piiristamine [lõpetatakse] VÕI [jätkub].

Plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid

144. Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite suhtes kohaldatakse sissenõudmismäära 1,25 eurot (mida kohandatakse igal aastal kooskõlas inflatsiooniga) kilogrammi kohta. Iga-aastased kindlasummalised vähendused [lõpetatakse] VÕI [jätkub].

Uued omavahendid

145. Võetakse kasutusele uued omavahendid, mis koosnevad järgmisest.

lxxxi) Iga-aastane makse, mis vastab 3%-le internetireklaami, internetipõhiste vahendus-/kauplemiskohateenuste ja kasutajaandmete monetariseerimise aastasest netokäibest äriühingute puhul, kes ületavad digitegevuse aastakäibele kehtestatud ELi piirmäära (50 miljonit eurot) ja ülemaailmsele aastakäibele kehtestatud piirmäära (750 miljonit eurot). Sel eesmärgil kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu üles jätkama tööd direktiiviga, milles käsitletakse teatavate digiteenuste osutamisest saadud tuludelt võetava digiteenuste maksu ühist süsteemi, et jõuda 2027. aastal kiiresti kokkuleppele.

lxxxii) Riiklik osamakse, mis arvutatakse tarbimisse lastud tubakatoodete ja tubakatoodetega seonduvate toodete koguste põhjal, korrutatuna igas liikmesriigis kohaldatava miinimummääraga, kusjuures sissenõudmismäär on kõikides liikmesriikides 15%.

Regressiivse mõju leevendamiseks võetakse liikmesriikide puhul, kelle hinnanguline keskmine iga-aastane makse ajavahemikul 2028–2034 on osakaaluna kogusummast suurem kui 150% nende kogurahvatulu osakaalu keskmine aastatel 2028–2034, sissenõudmismäär kasutusele järk-järgult, alustades 2028.–2030. aastal 5% sissenõudmismäärast, suurendades seda 10%ni aastatel 2031–2033, kuni 2034. aastal jõutakse täielikult kohaldatava sissenõudmismäärani (15%). Seetõttu rõhutab Euroopa Ülemkogu, kui oluline on viia lõpule töö tubaka maksustamise direktiivi uuesti sõnastamisega ja sellega seotud aktsiisi üldist korda käsitleva direktiivi muudatustega, et neid norme saaks hakata kohaldama alates 1. jaanuarist 2028.

lxxxiii) Riiklik osamakse, mis arvutatakse kogumata elektri- ja elektroonikaseadmete romude massi alusel sissenõudmismääraga 2,25 eurot (mida kohandatakse igal aastal kooskõlas inflatsiooniga) kilogrammi kohta.

Omavahendite otsusega tuleks anda nõukogule volitused muuta pärast elektri- ja elektroonikaseadmete romude direktiivi läbivaatamist omavahendite süsteemi rakendusmeetmetes meetodit, mille alusel arvutatakse liikmesriigis asjaomasel aastal kogumata jäänud elektroonikaromude mass.

lxxxiv) Heitkogustega kauplemise süsteemist 1 (HKS) saadav tulu, mille sissenõudmismäär on 30%.

Selleks et võtta arvesse süsinikuheite järkjärgulist vähenemist, võetakse aastatel 2021–2030 moderniseerimisfondist toetuse saamise tingimustele vastavates liikmesriikides järk-järgult kasutusele sissenõudmismäär, mida suurendatakse igal aastal 5 protsendipunkti võrra, alates 0% sissenõudmismäärast 2028. aastal, kuni jõutakse täielikult kohaldatava sissenõudmismäärani (30%) 2034. aastal.

lxxxv) Tulud süsiniku piirimeetmest (SPIM), mille sissenõudmismäär on 100%.

146. Euroopa Liit jätkab tööd krüptovaradel põhinevate uute omavahendite küsimusega. Selleks esitab komisjon 2028. aastal ettepaneku vajalike valdkondlike õigusaktide kohta, tuginedes halduskoostöö direktiiviga (DAC8) kehtestatud aruandluskohustuste ja automaatse teabevahetuse raamistikule.

Kogurahvatulul põhinevad omavahendid

147. Ühtse sissenõudmismäära kohaldamine iga liikmesriigi kogurahvatulu summa suhtes, võttes arvesse kõiki muid tulusid, jääb samaks. Kogurahvatulu korrektsioonid [kaotatakse] VÕI [säilitatakse].

Muu tulu

148. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks komisjoni ettepaneku eraldada 2 GHz sagedusala kasutamiseks valimise protsessist saadud tulu Euroopa Konkurentsivõime Fondile. Lisaks kantakse tulu, mis on seotud 6G teenuste jaoks kasutatava üle 6 GHz sagedusala kasutusõigustega, ELi eelarvesse muu tuluna, mis vähendab liikmesriikide osamakseid. Selleks kajastab komisjon seda ettepanekut asjaomastes valdkondlikes õigusaktides 2028. aasta esimesel poolel. Pärast nende aegumist ja uut valikumenetlust või uuendamist kantakse muudest sagedustest saadav tulu, mille liikmesriigid on juba monetiseerinud, ELi eelarvesse muu tuluna.